

Westerkwartier, zomer 2024.

Aan: gemeenteraad Westerkwartier

Van: Raadswerkgroep Wenakker

Geachte leden van de raad,

Het college van Burgemeester en Wethouders van Westerkwartier heeft u een brief (gedateerd 34 juni 2024; kenmerk 1969183249) gestuurd over het Position paper Transitie Landelijk Gebied Waddenkust en Wierdenland. De bijlage bij deze brief is dat Position paper. In de raadsvergadering van 10 juli jl. heeft u besloten daarover een advies te vragen aan onze werkgroep Wenakker. Graag geven wij u hierbij het gevraagde advies in de vorm van enkele op-, aanmerkingen en aanbevelingen. We volgen daarbij de structuur van de brief van het college: Historische context, Mogelijke oplossingen, Communicatie en Vervolgtraject. We sluiten af met Tot slot.

Historische context

Westerkwartier werkt samen met de gemeenten het Hogeland, Eemsdelta en Groningen in het deelgebied 'Waddenkust en Wierdenland'. Dat is een van de zeven deelgebieden in de provincie Groningen van het gebiedsproces Transitie Landelijk Gebied Groningen. Dat vloeit voort uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). Doelen van het NPLG zijn: verbetering van natuur (onder meer minder uitstoot van stikstof), water en klimaat.

Het Position paper is opgesteld als bouwsteen voor het Transitie Landelijk Gebied-gebiedsproces Waddenkust en Wierdenland en zo doende voor het provinciale gebiedsplan. Het Position paper wil verder reiken dan het gebiedsplan en een gezamenlijk visiedocument blijven voor de vier gemeenten.

Het Position paper verwoord vijf maatschappelijke doelen. Op grond hiervan moet gezocht worden naar kansen en oplossingen voor iedere agrariër.

In onze ogen is het inderdaad verstandig samen te werken met de drie andere gemeenten in dit gebied. Het gebied heeft samenhang, Ondanks de verscheidenheid zijn er soortgelijke uitdagingen voor landbouw, landschap en leefbaarheid. Eveneens zal door de gezamenlijkheid ons geluid krachtiger naar voren kunnen komen en meer invloed hebben.

Mogelijke oplossingen

De mogelijke opgesomde oplossingen snijden zeker hout. In hoofdlijnen kunnen we ons vinden in de uitgangspunten die naar de vijf maatschappelijke doelen toewerken.

Naar ons oordeel dienen wij daarbij aanvullend zeker wel de volgende aanbevelingen te doen en enkele kritische kanttekeningen te maken:

- De uitgangspunten verwoorden mooi de gewenste situatie. Er worden daarbij de randvoorwaarden genoemd. Met welke instrumenten en middelen de uitgangspunten praktisch vorm moeten krijgen, wordt niet duidelijk. Het Position Paper meldt evenmin hoe aan de randvoorwaarden voldaan zal worden .
- Heb veel aandacht voor het tempo en de maatvoering van de veranderingen. Bedrijven, agrariërs, andere ondernemers en inwoners in het gebied zijn veerkrachtig, maar het gaat

om veel opgaven en doelen. Die zouden allemaal in korte tijd bereikt moeten worden. Te snel te veel: het is het veel gebruikte recept voor mislukkingen en teleurstellingen.

- Vaak maken de aanwezigheid en het samenspel van de verschillende bedrijven (groot, klein, gangbaar, biologisch, intensief, extensief et cetera) een streek sterk. Daar zou veel meer en beter gebruik van gemaakt kunnen worden.
- Technologie en de voortdurende vernieuwing ervan spelen een zeer grote rol in de landbouw, agribusiness en andere bedrijvigheid. De invloed hiervan op de ontwikkeling van het gebied zou nog meer aandacht dienen te krijgen.
- Maak meer gebruik van de kennis en ervaring die er is in het gebied: van agrariërs, andere ondernemers, maatschappelijke organisaties en inwoners.
- In het gebied gaat het in de landbouw inderdaad voor een belangrijkdeel om voedselproductie. De teelt van gewassen als grondstof voor andere activiteiten kan in de komende tijd belangrijker worden. Denk aan de verbouw van gewassen voor biobased producten. Die stellen bijvoorbeeld weer andere eisen aan verwerking en logistiek.
- Droge voeten en voldoende water zijn zeker niet te versmaden. Wij weten dat verschillende individuele agrariërs zich al met maatregelen op hun bedrijf aanpassen aan de klimaatverandering. Het ware goed van hun ervaringen gebruik te maken.
- Datzelfde geldt voor de sterke natuurlijke ecosystemen (biodiversiteit).
- Het klinkt aantrekkelijk om het gebied verder open te stellen voor recreatie en sociale interactie. Hier zal ongetwijfeld ook toerisme inbegrepen zijn. Waar dit elders zonder vastomlijnd beleid en plan is geschied, kampt men met de gevolgen van overtoerisme. Dat blijkt een moeilijk in toom te krijgen en te houden verschijnsel te zijn. In ons gebied zouden te enthousiaste recreatie en sociale interactie kunnen botsen met landbouw en landschap. Wij pleiten er dan ook voor eerst na te gaan wat hierbij precies de maatvoering en het beslag op de ruimte zouden moeten zijn.

Communicatie

De transitie van het landelijk gebied is een zeer spannende transitie. Het gaat om ingrijpende opgaven, veranderingen, uiteenlopende belangen en perspectieven. Er staat veel op het spel. Op zoek gaan naar samenbindende waarden biedt meestal uitkomst. Daarom is het van doorslaggevend belang dat in de komende tijd hierover een voortdurende dialoog wordt georganiseerd.

Het is goed dat er veel aandacht wordt besteed aan communicatie. Gemeld wordt dat agrariërs, waterschappen, terrein beherende organisaties en gemeenten hierbij betrokken zijn. Verder zijn er inloopbijeenkomsten georganiseerd voor inwoners.

Onze suggestie is hierbij vormen van participatie na te streven. Stel steeds verbindende waarden centraal.

Vervolgtraject

Gebiedstransities van een dergelijk ingrijpende aard gaan niet vanzelf. De hoofden en harten van agrariërs, andere ondernemers, inwoners en mensen in maatschappelijke organisaties zijn daarvoor onmisbaar.

En zonder investeringen en geld gaat het niet.

Wij bevelen aan om duidelijk te maken dat zonder extra financiële middelen deze transitie van het landelijk gebied een onuitvoerbare opdracht is.

Tot slot

Wij wensen u toe dat u met onze op-, aanmerkingen en aanbevelingen uw voordeel kunt doen bij de verdere uitwerking van het Position Paper. Wij verwachten dat u zo de ontwikkeling van ons geliefde gebied Waddenkust en Wierdenland kunt helpen versterken.

Werkgroep Wenakker